

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland**Datum ingekomen vragen** : 28 mei 2019**Datum GS-besluit** : 2 juli 2019**Vragen nr. 40**Vragen van Statenlid **I. Kostić** (Partij voor de Dieren) over Amerikaanse rivierkreeften

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 28 mei 2019 door het lid van Provinciale Staten, Statenlid **I. Kostić** (Partij voor de Dieren), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

In december 2017 is het Uitvoeringsprogramma Oostelijke Vechtplassen vastgesteld. Onderdeel hiervan is het zoeken naar een aanpak van o.a. de Amerikaanse rivierkreeft in verband met vermeende overlast.

Nu wordt een poging gedaan om van de rivierkreeft een streekproduct en toeristenproduct te maken. Daartoe zijn afspraken gemaakt met lokale vissers en wordt de lokale horeca betrokken. In dat kader werd op maandag 13 mei een 'exclusieve Masterclass Rivierkreeften' georganiseerd in Loosdrecht, waar rivierkreeften werden bereid. De projectleider en adviseur van de Provincie Noord-Holland gaf aan dat deze masterclass een opmaat zou zijn naar een groot festival, aan het einde van het seizoen, waarvoor het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, net als voor de masterclass, een deel van de kosten zal betalen.¹

In Zwitserland is het vanaf 1 maart 2018 verboden om kreeften nog langer levend te koken. De kreeften moeten daar met elektrische schokken eerst verdoofd worden alvorens ze gekookt mogen worden. Daarnaast is het niet langer toegestaan levende kreeften te vervoeren op ijs of in ijswater en dienen de kreeften in een natuurlijke omgeving gehouden te worden.² In Nederland worden kreeften vaak nog wel levend in een pan kokend water gegooid, maar daar is steeds meer weerstand tegen.^{3 4}

Het levend koken van kreeften is volstrekt onnodig en stelt het dier bloot aan grote en langdurige stress. De doodstrijd kan minutenlang duren waarbij het dier probeert te ontsnappen. Het minste wat men aan voorzorgsmaatregelen kan nemen is de kreeften te verdoven voordat ze gekookt

---

¹ De Gooi- en Eemlander (Simone Stevens), 14 mei 2019

² <https://nos.nl/artikel/2211461-zwitserland-verbiedt-levend-koken-kreeften-moeten-wij-ook-om.html>

³ https://www.youtube.com/watch?v=zYYlrnC_aQQ

⁴ <https://www.dvhn.nl/binnenland/Weerstand-tegen-kreeften-levend-koken-21579300.html>

worden.

Naar aanleiding van het bovenstaande, een aantal vragen:

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Kunt u beschrijven hoe de rivierkreeften voor of tijdens de masterclass gedood zijn? Kunt u garanderen dat er geen rivierkreeften uit de Oostelijke Vechtplassen levend gekookt (zullen) worden en dat de provincie zulke praktijken niet gaat financieren of faciliteren?

Antwoord 1:

De kreeften zijn vooraf gekoeld en daarna gekookt. Door ze vooraf te koelen raken ze in een soort slaap, hetgeen stressverlagend werkt. Wij kunnen niet garanderen dat er geen kreeften levend gekookt zijn. Wij volgen landelijke wetgeving, die dit toestaat. Wij zien er te allen tijde op toe dat er zorgvuldig, binnen de kaders van de wet, wordt gewerkt.

Vraag 2:

Deelt u onze mening (en de mening van de meerderheid van burgers)⁵ dat het levend koken van kreeften onnodig wreed is?

Antwoord 2:

De provincie volgt hierin het Rijksbeleid. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft geconcludeerd dat er geen onomstotelijk bewijs is dat kreeften door deze methode lijden. Het ministerie acht het niet noodzakelijk een verbod op deze methode in te stellen.

Vraag 3:

Kunt u zo gedetailleerd mogelijk, stap voor stap, beschrijven hoe de rivierkreeften uit het gebied precies gevangen, vervoerd, opgeslagen en gedood worden? Welke concrete maatregelen worden genomen om te voorkomen dat dieren lijden?

Antwoord 3:

Nee, dit kunnen wij niet, omdat er in de Oostelijke Vechtplassen niet gericht gevestigd wordt op de rode Amerikaanse rivierkreeft en ze niet worden verhandeld. Het gaat nu slechts om bijvangst bij de aalvisserij.

Vraag 4:

Bioloog Bram Kroese van het onderzoeksinstituut Naturalis is een expert op het gebied van invasieve kreeften. Hij zegt dat in principe "vanuit ecologisch oogpunt de exotische zoetwaterkreeften in Nederland niet zo bedreigend zijn". Kroese zegt: "De beestjes lijken vooral

---

⁵ <https://www.dvhn.nl/binnenland/Weerstand-tegen-kreeften-levend-koken-21579300.html>

voor te komen in gebieden waar de natuur toch al uit balans is. In gezonde natuur met een rijk onderwaterleven worden de invasieve kreeftsoorten nog redelijk in bedwang gehouden. In zo'n habitat komen vaak voldoende natuurlijke vijanden voor, zoals baars, pos en paling.”⁶

Natuurexperts verdedigen ook onafhankelijk van elkaar de stelling: “Een sterke, evenwichtige natuur met een gevarieerd onderwaterleven lijkt de beste remedie tegen invasieve kreeftsoorten.”^{7 8}

Bent u het met de natuurexperts eens dat een sterke, evenwichtige natuur met een gevarieerd onderwaterleven de beste remedie is voor invasieve kreeftsoorten? Graag onderbouwen.

Antwoord 4:

Nee, uit drie recentelijk uitgevoerde literatuurstudies (zie onder) naar de effecten van de exotische rivierkreeften in Nederland blijkt dat de rode Amerikaanse rivierkreeften negatieve effecten hebben op de natuurontwikkeling. Daarnaast kunnen de kreeften door ondergraving van kades, kunstwerken en dijken een gevaar vormen voor de veiligheid. De onderzoeken geven verder aan dat er nog te weinig bekend is over het habitat en gedrag van de rode Amerikaanse rivierkreeft in Nederland om te kunnen vaststellen wat de beste beheersmethode is. In de studies wordt het creëren van ‘meer robuuste ecosystemen’ genoemd als kansrijk perspectief (met een natuurlijk evenwicht en voldoende predatoren), al dan niet ondersteund door een (extensieve) kreeftenvisserij om de kreeftenpopulatie in toom te houden. De drie literatuurstudies zijn:

1. Lemmers, P., B.H.J.M. Crombaghs & R.S.E.W. Leuven (2018). Invasieve exotische kreeften in het beheergebied van waterschap Rivierenland. Verkenning van effecten, risico's en mogelijke aanpak. Natuurbalans – Limes Divergens B.V. Radboud Universiteit & Nederlands Expertise Centrum Exoten, Nijmegen.
2. Soes, D.M. (2018). Kennisdocument uitheemse rivierkreeften Hoogheemraadschap van Rijnland. Bureau Waardenburg Rapportnummer. 18-293. Bureau Waardenburg, Culemborg.
3. Jong, B. de, L. Bovend'aerde, J. Mandemakers, R. van de Haterd, J. Kampen & C. Cusell (In prep). Bureau-onderzoek naar het effect van uitheemse rivierkreeften, andere grazers en biobouwers op de ontwikkeling van jonge verlanding met een doorkijk naar potentiële maatregelen. Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE).

Vraag 5:

Natuurexperts zeggen: “Rivierkreeften gedijen vooral goed in een habitat die door mensenhand uit balans is geraakt.” Een aanpak bij de bron is dus het beperken van menselijk invloed en de natuur de ruimte geven om weer in balans te komen. Hoe gaat u voor een dergelijke aanpak zorgen in de Oostelijke Vechtplassen? Hoe is hierover nagedacht toen er afspraken werden gemaakt over de

⁶ https://www.schielandendekrimpenwaard.nl/ons-werk/waterkwaliteit/sg717_sterkenatuurbestewapen.pdf

⁷ https://www.schielandendekrimpenwaard.nl/ons-werk/waterkwaliteit/sg717_sterkenatuurbestewapen.pdf

⁸ Pearce, Fred, *The new wild. Why invasive species will be nature's salvation*, 2015.

aanpak van de rivierkreeften in de Oostelijke Vechtplassen? Graag alle afwegingen en geraadpleegde wetenschappelijke stukken in kaart brengen.

Antwoord 5:

In algemene zin is het programma Oostelijke Vechtplassen mede gericht op herstel van de natuur- en waterkwaliteit en een goede balans tussen natuur en menselijke invloed. Zoals uit de literatuuronderzoeken blijkt, is er momenteel nog geen pasklare oplossing voor het beheersen van de kreeftenpopulatie in het Vechtplassengebied. De meest effectieve aanpak zal een mix zijn van de door u genoemde maatregelen. Om een stap te zetten naar meer inzicht in een passend beheer werkt de provincie Noord-Holland mee aan verschillende onderzoeken en kennisplatforms over de kreeftenproblematiek.

Vraag 6:

Kunt u uitleggen van welke aanpak in dit gebied u de meeste positieve resultaten voor de natuur verwacht: werken aan verminderen van menselijke invloed, de natuur de ruimte geven en waterkwaliteit verbeteren, óf het wegvangen van de Amerikaanse rivierkreeft? Kunt u uitleggen waarop u dat baseert?"

Antwoord 6:

We werken momenteel parallel aan de verschillende maatregelen die u benoemt (zie antwoorde vraag 5). Elk van deze maatregelen zal positieve effecten hebben, die wij volgen door middel van monitoring.

Vraag 7:

Bioloog Wouter Moerland van Bureau Stadsnatuur: "Je kunt zeker niet zomaar stellen dat de visserij de populaties van invasieve rivierkreeften verkleint. Dat weten we niet. In theorie is het zelfs zo dat je er een averechts effect mee kunt sorteren. Rivierkreeften zijn namelijk kannibalistische dieren. Ze vreten ook kleinere soortgenoten. Door de grote kreeften weg te vangen, zou je de kleintjes meer ruimte kunnen geven om groot te worden. In theorie kan het vangen van kreeften de populatie dus vergroten."⁹

Deelt u de conclusie van Moerland dat het door vissers laten wegvangen van kreeften een averechts effect kan hebben? Zo nee, op welke wetenschappelijke onderzoeken baseert u uw mening? Hoe gaat u de effecten van uw beleid monitoren en delen met de Provinciale Staten?

Antwoord 7:

Het antwoord van de heer Moerland, namelijk dat we niet zomaar kunnen stellen dat visserij de populaties verkleint, is correct. Momenteel wordt deze vraag onderzocht door 'the Good Fish Foundation'. Deze organisatie heeft als doelstelling het bevorderen van een duurzame en verantwoorde visserij en veeteelt in Nederland en Europa. Het onderzoek naar het verband tussen

---

⁹ https://www.schielandendekrimpenewaard.nl/ons-werk/waterkwaliteit/sg717_sterkenatuurbestewapen.pdf

visserij en kreeftenpopulatie is naar verwachting eind 2019 afgerond. Monitoring van de natuurkwaliteit in Noord-Holland is een vast onderdeel van ons beleid; Provinciale Staten worden hierover regelmatig geïnformeerd via het Programma Natuurontwikkeling of de tweejaarlijkse monitoringsrapportage.

Vraag 8:

Welk percentage Amerikaanse rivierkreeften wordt nu weggevangen in de Oostelijke Vechtplassen en hoeveel bent u van plan weg te laten vangen? Waarom en op welk onderzoek baseert u dat?

Antwoord 8:

Deze vraag is nu niet aan de orde. Zie antwoord op vraag 3.

Vraag 9:

Is bekend wat de invloed is van het gebruik van vallen en fuiken op andere populaties (bijvangst) en zo ja, wat is die invloed precies? Op welk onderzoek baseert u zich?

Antwoord 9:

Zie antwoord op vraag 3.

Vraag 10:

Klopt het dat de aanpak van rivierkreeften niet overgedragen is aan de provincies en primair bij het Rijk ligt? Wiens idee was het dan om de rivierkreeften in de Oostelijke Vechtplassen te laten afvangen en vermarkten en hoe verhoudt dat zich tot de huidige wet- en regelgeving?

Antwoord 10:

Ja, dat klopt. Vanuit de Europese exotenverordening (1143/2014) is Nederland als lidstaat verplicht invasieve exoten, waaronder de rode Amerikaanse rivierkreeft, te elimineren dan wel te beheersen wanneer eliminatie niet meer mogelijk is. Dat neemt echter niet weg dat wij, vanuit onze eigen verantwoordelijkheid en vanuit natuurbeleid, dergelijke initiatieven kunnen nemen of ondersteunen. In dit geval is het initiatief tot vermarkting in plaats van vernietiging van de gevangen rivierkreeften (bijvangst) gekomen vanuit onze gebiedspartners in het programma Oostelijke Vechtplassen.

Vraag 11:

Klopt het dat het college pleit voor een versoepeling van de Visserijwet, om nog meer rivierkreeften te kunnen afvangen en doden?

Antwoord 11:

Nee, dit klopt niet. Wel wil ons college een effectieve beheersing van invasieve exoten in Noord-Holland.

Vraag 12:

De provincie lijkt nu het commercieel maken van de Amerikaanse rivierkreeft te ondersteunen. Maar de Amerikaanse rivierkreeften zijn er nu juist omdat ze in het midden van de negentiende eeuw zijn geïmporteerd voor commercie. De inheemse kreeften werden toen door commerciële exploitanten vervangen door de Amerikaanse rivierkreeften.¹⁰ Daarnaast blijkt dat commercialisering van de exoten in het algemeen de verspreiding ervan door mensenhand bevordert en de verstoring van habitat in stand houdt.

De waterschappen in Nederland zijn bijvoorbeeld unaniem geen voorstander van het commercialiseren van muskusrattenvlees. Als er een vraag naar muskusratten gaat ontstaan is er ook behoefte aan aanwas. De beheerorganisatie en de waterschappen willen de populatie juist zo laag mogelijk houden, zodat er zo weinig mogelijk schade kan ontstaan aan het watersysteem én daarmee ook zo min mogelijk dieren gedood hoeven te worden.¹¹

Commercie en menselijk ingrijpen heeft de Amerikaanse rivierkreeft juist naar Noord-Holland gebracht: hoe rijmt u dat met het feit dat u nu voor 'oplossingen' weer terugvalt op commercie en menselijk ingrijpen?

Antwoord 12:

Het primaire belang van de provincie is, evenals bij de muskusratten, het adequaat beheersen van de populatie. Wij hebben oog voor het risico dat u benoemt. Dit betrof een eenmalig initiatief, waarbij commerciële overwegingen overigens geen rol hebben gespeeld.

Vraag 13:

Er is dus consensus dat commercialisering van muskusrattenvlees tot problemen zoals het opzettelijk uitzetten van de dieren leidt, met als gevolg dat er nóg meer dieren gedood worden. Bent u het met ons eens dat hetzelfde probleem zou kunnen optreden met de poging tot vermarkting van de Amerikaanse rivierkreeften? Zo nee, op welke wetenschappelijke onderzoeken baseert zich?

Antwoord 13:

Zie antwoord op vraag 12.

Vraag 14:

Hoeveel geld verwacht u dat onder het Gebiedsakkoord uit zal worden gegeven aan het afvangen, beheersen en/of bestrijden van de rivierkreeften? Hoeveel geld wordt straks in totaal uitgegeven

¹⁰ https://www.schielandendekrimpenewaard.nl/ons-werk/waterkwaliteit/sg717_sterkenatuurbestewapen.pdf

¹¹ <https://www.hdsr.nl/muskusrattenbeheer/actueel/nieuws/muskusratten/>

aan beheersmaatregelen? Hoeveel geld wordt uitgegeven aan natuurherstelmaatregelen?

Antwoord 14:

Dat is nu niet in te schatten. Vooralnog participeren wij in diverse onderzoeken naar de kreeftenproblematiek (zie ook het antwoord op vraag 5). De uitkomsten daarvan bepalen de vervolgstappen. In het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen is voor het bestrijden van de aanwezige invasieve exoten (Amerikaanse rivierkreeft én de woekerende waterplant Cabomba) € 1.000.000,- begroot, waarvan 50% door de provincie Noord-Holland wordt gefinancierd.

Vraag 15:

Bent u het met ons eens dat het absurd is om juist exoten – waarvan de provincie zegt dat ze niet in onze streek horen - te marketen als "streekproduct"?

Antwoord 15:

Nee. Uit literatuuronderzoeken blijkt dat we deze exoot niet meer kwijtraken uit het Vechtplassengebied. De rivierkreeft wordt, juist omdat deze over land migreert, regelmatig in het gebied waargenomen en kan daardoor als streekproduct worden betiteld.

Vraag 16:

Onze informatie is dat er nog onderzoek gedaan wordt naar het gedrag, invloed en aanpak van rivierkreeften en het bedwelmen van aquatische dieren. Bent u het met ons eens dat eerst alle wetenschappelijke informatie over dit dossier helder moet zijn, voordat de provincie op weloverwogen wijze kan besluiten over de eventuele wijze van beheer van de rivierkreeften?

Antwoord 16:

Nee, zoals u het formuleert is het te absoluut. Wij nemen besluiten op basis van de op dat moment best beschikbare kennis. Wij participeren in verschillende onderzoeken om deze kennis te vergroten. Echter, soms kunnen noodzakelijke besluiten niet wachten tot 'alle wetenschappelijke informatie helder is'.

Vraag 17:

Bent u bereid om in de Oostelijke Vechtplassen te stoppen met het laten vangen, transporteren, levend koken en het als 'streekproduct' verhandelen van de Amerikaanse rivierkreeften?

Antwoord 17:

Dit was een eenmalig initiatief. De komende tijd participeren wij in onderzoek dat goede beheersmethoden in kaart brengt. Het is nu nog te vroeg om hier een uitspraak over te doen. Mocht het wegvangen echter een goede beheermaatregel zijn, dan is vermarkten – in plaats van vernietigen - een optie die nader overwogen zal worden. Daarbij zal uw opmerking over commercialisering overigens worden meegenomen.

